



## JELENTÉS

### A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ORSZÁGGYŰLÉSE KÖLTSÉGVETÉSI, PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVEVŐSZÉKI BIZOTTSÁGÁNAK

#### 2010. MÁRCIUS 22-I ÜLÉSÉN ELHANGZOTT JAVASLATA ALAPJÁN A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉVEL KAPCSOLATBAN

#### BEVEZETÉS

A Magyar Köztársaság Országgyűlése Költségvetési, Pénzügyi és Számvevőszéki Bizottságának (továbbiakban: Bizottság) rendkívüli ülésére azt követően került sor, hogy mind a magyar, mind a nemzetközi sajtóban napvilágot láttak a visszavonultatott CER egységek értékesítésének körülményeire és következményeire vonatkozó találgatások. A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (továbbiakban: KvVM) jelentésének célja, hogy teljes és átfogó képet adjon a visszavonultatott CER egységek értékesítésének jog- és szakszerűségéről.

Ezzel párhuzamosan a visszavonultatott CER egységek értékesítéséről várhatóan az Európai Bizottság és a párizsi székhelyű Bluenext (BNX) tőzsde is átfogó jelentést készít.

#### A KVÓTARENDSZER RÖVID ÁTTEKINTÉSE

Az elmúlt évek klímavédelmi politikájának végrehajtásaként gyakran hallani, hogy az egyes országok szén-dioxiddal, kiotói kvótákkal kereskednek. Ennek a rendszernek a jogi keretét az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye, és annak Kiotói Jegyzőkönyve adja. A dokumentumot a Részes Felek Konferenciája 1997-ben fogadta el. A Magyar Köztársaság tekintetében 2005. február 16-án lépett hatályba. A jegyzőkönyv végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény definiálja az egyes kiotói kvóták, szén-dioxid egységek fajtáit. Ennek alapján a mindennapokban egységesnek tűnő fogalomhasználat összetettebb.

A kiotói egységek között az alábbiak különböztethetők meg:

- a kibocsátható mennyiségi egység (AAU),
- a kibocsátás-csökkentési egység (ERU),
- az igazolt kibocsátás-csökkentési egység (CER)<sup>1</sup> és
- az eltávolítási egység (RMU);

A fenti fogalmak tartalma:

1. **Kibocsátható mennyiségi egység (AAU):** a kibocsátható mennyiség alapján megállapított és kiadott vagyoni értékű jog, amely egy szén-dioxid-egyenérték kibocsátására jogosít fel.

---

<sup>1</sup> A tiszta fejlesztési mechanizmusból származó CER egységekről részletes tájékoztató a [http://cdm.unfccc.int/Issuance/cers\\_iss.html](http://cdm.unfccc.int/Issuance/cers_iss.html) linken olvasható.

2. **Kibocsátás-csökkentési egység (ERU):** az együttes végrehajtás<sup>2</sup> eredményeként megállapított és kiadott vagyoni értékű jog, amely egy szén-dioxid-egyenérték kibocsátására jogosít fel.
3. **Igazolt kibocsátás-csökkentési egység (CER):** a tiszta fejlesztési mechanizmus<sup>3</sup> eredményeként megállapított és kiadott vagyoni értékű jog, amely egy szén-dioxid-egyenérték kibocsátására jogosít fel.
4. **Eltávolítási egység (RMU):** az első kötelezettségvállalási időszakban (2008-2012) az üvegházhatású gázoknak a légkörből nyelő által történő eltávolítása esetében megállapított és kiadott vagyoni értékű jog, amely egy szén-dioxid-egyenérték kibocsátására jogosít fel.

A kiotói egységek mellett meg kell különböztetnünk az Európai Unió Kibocsátás Kereskedelmi Rendszerének (továbbiakban: EU ETS) elszámolási egységét, az **Európai Elszámolási Egységet (European Unit of Account), röviden EUA-t.**

A kiotói jegyzőkönyvben meghatározott **Nemzetközi Kibocsátás-kereskedelmi Rendszer (International Emission Trading)** államok közötti AAU kereskedelmet engedélyez. A kereskedelmi rendszer fejlődése lehetővé tette, hogy japán vállalatok is vásárolhassanak AAU egységeket és azokkal elszámolhassanak a saját kereskedelmi rendszerükben. Ezzel ők is részeseivé váltak az AAU kereskedelemnek.

Ebben a rendszerben túlnyomó részt kétoldalú szerződéskötések révén jönnek létre a tranzakciók (over the counter – OTC), amelynek tartalmát minden esetben a szerződő felek megegyezése határozza meg. Erre a szerződésmintát az International Emissions Trading Association (továbbiakban: IETA) dolgozta ki.

Az AAU-kat az EU ETS rendszerben szereplő vállalatok nem vásárolhatnak.

Az **EU ETS-ben** a szabályozás hatálya alá tartozó vállalatok vesznek részt, amelyek a nemzeti kibocsátási listában rögzített, meghatározott mértékű, ingyenes EUA allokációt kapnak a tagállamoktól. Az így megkapott EUA egységekkel szabadon kereskedhetnek, azaz ha egy vállalatnak feleslege van, azt értékesítheti olyan vállalatnak, amelynek többlet kibocsátása fedezéséhez pótlólagos EUA egységekre van szüksége.

Mivel több mint 40 000 vállalat érintett ebben a rendszerben, ezért az EUA kereskedelme tőzsdei kereskedésben valósul meg az átláthatóság és a piaci önszabályozás érdekében. Európán kívüli vállalatok és országok EUA-t nem vásárolhatnak, mert a teljesítésükhöz nem tudják felhasználni.

#### **Egyéb fontos fogalmak:**

- **Zöld Beruházási Rendszer (ZBR):** A Jegyzőkönyv szerinti kibocsátási egységek értékesítéséből származó bevételek felhasználására a környezetvédelemért felelős miniszter által működtetett rendszer, melynek célja az üvegházhatású-gázok kibocsátásának hatékony csökkentése.
- **Bluenext Tőzsde (BNX):** A világ egyik legnagyobb környezetvédelmi (szén-dioxid) kereskedelmi tőzsdéje. 2007. decemberében alapították meg Párizsban (<http://www.bluenext.fr/exchange/about.html>).
- **Regiszter (Nemzeti Forgalmi Jegyzék):** A Jegyzőkönyv által szabályozott kibocsátási egységek kiadásának, átruházásának, törlésének nyilvántartását, valamint az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló – a 2005. évi XV. törvény („ÜHT”)

<sup>2</sup> Együttes végrehajtás (JI): olyan nemzetközi együttműködéssel megvalósuló projekttevékenység, amelynek során az egyik részes fél (befektető ország) beruházása, egy másik részes fél (fogadó ország) területén, a Keretegyezménynek, illetve a Jegyzőkönyv alapján hozott határozatoknak megfelelően jóváhagyott üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkenését vagy nyelők általi eltávolításának növelését eredményezi.

<sup>3</sup> Tiszta fejlesztési mechanizmus (CDM): olyan nemzetközi együttműködéssel megvalósuló projekttevékenység, amelynek során a részes fél (befektető ország) beruházása, egy, a Keretegyezmény I. mellékletében nem szereplő részes fél (fogadó ország) területén, a Keretegyezménynek, illetve a Jegyzőkönyv alapján hozott határozatoknak megfelelően jóváhagyott üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkenését vagy nyelők általi eltávolításának növelését eredményezi.

15. §-a szerinti forgalmi jegyzéket magában foglaló – a 2007. évi LX. törvény („ÉHVT”) 2. § 19. pontjában meghatározott közhiteles és nyilvános állami jegyzék, amelyet a magyar Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség tart fenn a kiotói egységek regisztrációja és azok átadásának nyilvántartása céljából.

- **Visszavonultatott CER egység:** A Nemzeti Kibocsátási Lista hatálya alá tartozó vállalatok részéről az EU ETS-ben egyszer már elszámolt CER-egység.
- **Spot CER:** Az azonnali tőzsdei kereskedésben kereskedett CER egység. Ezen tranzakció esetében a terméknek a vevő számláján történő jóváírására és a vételár teljesítésére 2 munkanapon belül kerül sor.

#### **KORMÁNYZATI FELADATMEGOSZTÁS A KVÓTAKERESKEDELEMBEN**

A felsorolt kiotói egységek közül tárcánk értékesítési tevékenysége az AAU és a visszavonultatott CER egységekre terjed ki. Ezen kvótatípusok értékesítéséért 2009. június 26-ig Dióssy László környezetgazdasági szakállamtitkár felelt, majd ezt követően Dr. Faragó Tibor környezet- és klímapolitikai szakállamtitkár feladatkörébe került át.

A környezetvédelemért felelős miniszter irányítása alá tartozó Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség (továbbiakban: OKTVF), mint a nemzeti forgalmi jegyzékkezelő, jogosult a Regiszterben a kvótaértékesítési tranzakciók lebonyolítására.

Az EUA egységek értékesítését<sup>4</sup> a Pénzügyminisztérium (továbbiakban: PM) végzi. Az ERU egységek értékesítésére „– mivel az nem csak államok, illetve állam által felhatalmazott szervezetek részére lehetséges – az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény szabályai érvényesek”.<sup>5</sup>

#### **A DEUTSCHE BANK KEZDEMÉNYEZŐ SZEREPE A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉBEN**

Az egyszer már visszavonultatott CER egységek értékesítésének lehetőségét 2008 novemberében a Deutsche Bank (továbbiakban: DB) budapesti irodája javasolta a KvVM-nek. A DB ezzel a javaslattal több alkalommal is megkereste a tárca szakterületért felelős szakállamtitkárait, Dióssy Lászlót és Dr. Faragó Tibort. Pénzügyi ajánlatuk mellé, annak alátámasztására, a Norton Rose nemzetközi jogi iroda jogi véleményét is mellékeltek, mely az ügylet uniós jognak való megfelelését hivatott alátámasztani.

A DB képviselői több alkalommal tárgyaltak a tárca szakállamtitkáraival, mely tárgyalások eredményeként 2009. október 21-én a DB írásban kereste meg a tárcát és jelezték, hogy tervezik tőzsdére vinni a Magyarország rendelkezésére álló 1 743 000 CER egységet. A DB 6%-os jutalékkal értékesítette volna a CER egységeket.

A 2009. december 7-e és 19-e között Koppenhágában került megrendezésre az Egyesült Nemzetek Szervezetének Éghajlatváltozási Konferenciája (UNFCCC COP 15). Ezt követően a DB passzívvá vált, így megkerestük Közép-Európa legtapasztaltabb kibocsátás-kereskedelmi vállalatát, hogy segítségükkel értékesítsük a tőzsdén a CER egységeket, annak érdekében, hogy a 2009-re tervezett kvótabevételeket teljesítsük.

A tárgyalások a szerződés véglegesítésének fázisában voltak, amikor 2009. december 18-i dátummal a magyar jegyzékkezelő, az OKTVF, azt a tájékoztatást kapta, hogy az Európai Központi Jegyzékkezelő bevezetett egy olyan ellenőrzést, amely megakadályozza, hogy az üzemeltetők olyan CER és ERU egységeket adjanak vissza, melyek egyszer már visszavonultatásra kerültek.

Az így bevezetett ellenőrzést a Forgalmi Jegyzékek működését szabályozó 2216/2004/EK rendelet (továbbiakban: Rendelet) explicit módon nem említi. A Európai Központi Jegyzékkezelő indoklása

<sup>4</sup> A nemzetközi hírű befektetési tanácsadó, a Barclays Capital számításai szerint Magyarország 13 555 513 EUA-t értékesíthet. Az EUA tőzsdei árfolyama a jelentés készítésének időpontjában 15,09 €, ami azt jelenti, hogy Magyarország értékesíthető EUA vagyónának becsült tőzsdei értéke 54,5 milliárd forint.

<sup>5</sup> Dr. Oszkó Péter pénzügyminiszter úr 2010. március 29-i levele (ikt.sz.: 887/42/2010)

szerint az egyszer már visszavonultatott CER-ek és ERU-k visszaadása nem engedhető meg a közösségi forgalmi jegyzékek rendszerében, mivel az aláásná az EU ETS rendszer hitelességét. A fenti rendelkezés csak az EU ETS rendszerben akadályozza meg az egyszer már visszavonultatott CER és ERU egységek ismételt felhasználását, az EU-n kívül azt nem tilalmazza.

Ez az indoklás azt vetíti előre, hogy a rendszer problémáját a visszavonultatott CER egységek újraértékesítése jelenti, miközben a piacba vetett bizalmat az adócsalások és az adathalászk rendszeres, brutális mértékű és sikeres támadásai ingatják meg.

Ezek az egységek viszont a kiotói rendszerben továbbra is korlátozás nélkül felhasználhatóak, az emisszió-kereskedelmi forgalmi jegyzékkel rendelkező országok (pl.: Svájc, Japán, Új-Zéland) a kiotói rendszerben fedezhetik a kibocsátásaikat ezen egységekkel.

Figyelemmel minderre, a tárcavezető úgy döntött, hogy a CER egységeket az EU ETS rendszeren kívül kell értékesíteni.

#### **A CAMCO SZEREPE A MAGYAR KVÓTÁK ÉRTÉKESÍTÉSÉBEN**

A Camco International Ltd. (Camco) képviselői 2009 nyarán keresték meg a tárcánkat azzal, hogy kvótapiaci tanácsadással és főként a távol-keleti piacon meglévő kiterjedt kapcsolatrendszerükkel segítő támogatást nyújtanak a kvótaértékesítési céljaink megvalósításához.

A szerződés kidolgozását a Camco jogi képviselője és a tárcánk jogi szakértője közösen végezte. A megállapodás lényege az volt, hogy a Camco 10 millió tonna AAU értékesítésére kapott opciós lehetőséget 9 €-s egységenkénti áron, a japán piacon. A szerződést 2009. december 16-án írtuk alá.

Ezt követően került sor az escrow szerződés kidolgozására, mely a kvóta utalás és pénzforgalom technikai lebonyolítását szabályozza. Ezt a szerződést 2010. február 2-án írtuk alá.

A Camco decembertől folyamatosan azt jelezte felénk, hogy előrehaladott tárgyalásokat folytat japán vevőkkel a magyar AAU értékesítéséről. A Koppenhágai Klímakonferencia mérsékelt eredményei és a közép-kelet-európai versenytársak kvótapiacon történő megjelenése azonban nagyban átalakította hazánk piaci helyzetét, lehetőségeit. Ez elsősorban az AAU árának jelentős csökkenésében jelent meg. Figyelemmel a megváltozó piaci körülményekre, valamint arra, hogy a cégnek 8 € körüli áron 5 millió tonna AAU-ra konkrét vevői voltak, a Camco képviselői 2010. áprilisában egyeztetést kezdeményeztek tárcánkkal. Felhívtuk a Camco képviselőinek a figyelmét arra, hogy 2010. április 1-ét követően állami vagyont értékesítésére csak akkor kerülhet sor, ha azzal a Kormány a Magyar Közlönyben közzétett határozatával egyetért. Erre figyelemmel előkészítettük azt a kormány-előterjesztést, melyben javaslatot tettek az 5 millió tonna AAU, 8 € körüli áron történő értékesítésére, a japán piacra. A választások közeli időpontjára tekintettel a tárcavezető levélben kérte az Országgyűlés Környezetvédelmi Bizottságának elnökét, hogy ezen javaslatot a szakbizottság is tárgyalja meg és alakítsa ki álláspontját. A bizottsági ülés keretében végül egyhangúlag arról döntöttek az ellenzéki képviselők, hogy nem támogatják ezt a mintegy 12 milliárd Ft bevételt jelentő kvóta-adásvételt.

#### **A KOPPENHÁGAI KONFERENCIA CSEKÉLY EREDMÉNYEI**

A 2009. december 7. és 19. között Koppenhágában megtartott Egyesült Nemzetek Szervezete Éghajlatváltozási Konferenciáját (UNFCCC COP 15) óriási várakozás előzte meg, mivel ez fejezte be a Balin két évvel korábban meghirdetett szabályozási úttervet, melynek közbülső állomásán Poznańban még komoly előrelépések történtek.

A várakozást jellemzi, hogy New York-on kívül ez volt a valaha legtöbb állam- és kormányfőt felvonultató konferencia, valamint az is, hogy a tőzsdei EUA és CER árak nagy forgalom mellett emelkedtek.

A konferenciának a globális éghajlatváltozás megállításának fontossága mellett hazánk számára külön fontos kérdése volt az AAU egységek 2012 utáni átvihetősége. Ez a rövid távú értékesítési és a hosszú távú nemzeti vagyongazdálkodási stratégiánk kialakítása szempontjából tárgyalásaink központi témája volt.

Ezt a tárgyalássorozatot közvetlenül megelőzte, hogy a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosa tárcánkkal előzetesen nem egyeztetve, először a külföldi sajtónak kiszivároztatva tette közzé jelentését. Az abban foglalt Zöld Beruházási Rendszer (továbbiakban: ZBR) tárgyú ajánlásait később tárcánk alapos szakmai érvekkel hatékonyan cáfolta meg. A kiszivároztatott jelentés azonban ellehetetlenítette hazánkat abban, hogy a konferencia előtti felfokozott AAU vásárlási érdeklődést sikeres értékesítéssel használja ki.

A Koppenhágai Konferencia eredeti célját, az átfogó, hosszú távú klímavédelmi megállapodást végül nem érte el. Az okok feltárása, a tárgyalássorozat vezetői tevékenységének, illetve az elfogadott Koppenhágai Egyezménynek elemzése ennek a jelentésnek nem célja. A piac reakciójának elemzése viszont igen - mely részben a konferencia sikertelenségének hírére, részben a fent említett 2009. december 18-án a központi jegyzékkezelő által bevezetett szűrőre reagálva összeomlott. A CER egységek tekintetében a korábbi 14 € feletti ár 2009. december 21-re 11 €-ra zuhant, majd 2010. január 6-án az újabb mélypontot ért el és 10,97 € volt. Ebből a mélységből csak március vége után, a KvVM és a BlueNext közös erőfeszítései hatására emelkedett vissza 14 € fölé. A hazánk szempontjából fontos AAU továbbvihetőség témája sem oldódott meg, így az AAU árának csökkenése még jelentősebb volt. A korábbi intenzív érdeklődés megszűnt. Jól jellemzi a helyzetet, hogy míg 2009 őszén még 50 millió tonnás tételekre kértek árajánlatokat a tárcától, 2010 tavaszán 1 millió tonnás tételekről is tárgyalni kellett.

A koppenhágai konferencia hazai, uniós és nemzetközi szintű előkészületei és végrehajtási feladatai, továbbá a szakmai és társadalmi partnerekkel való intenzív egyeztetés-sorozat jelentősen megterhelték tárcánk területért felelős szakállamtitkárságát. A klíma világkonferencia megválaszolatlan kérdéseinek sokasága ugyanakkor még nagyobb erőfeszítéseket kívánt Minisztériumunktól az elvárt értékesítési és bevételi eredmények terén. Ezt a kettős szempont szem előtt tartva a tárcavezető megbízta a Kabinetfőnököt és munkatársait, hogy megfelelő szakmai tanácsadók bevonásával vegyenek részt a szakállamtitkárság mellett a kvótaértékesítéssel kapcsolatos feladatokban.

#### **JAPÁN EGYIK LEGJELENTŐSEBB SZÉN-DIOXID KERESKEDŐHÁZÁNAK SZEREPE A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉBEN**

Korábban AAU értékesítés előkészítése kapcsán tárcánk már tárgyalt lehetséges japán vevőkkel. A CER értékesítés lehetőségével Japán egyik legjelentősebb szén-dioxid kereskedőháza 2010. január közepén keresett meg minket.<sup>6</sup>

Az első megbeszélésre 2010. január 14-én került sor, ahol tárcánk munkatársai és a japán kereskedőház képviselője a hazai Nemzeti Forgalmi Jegyzékben nyilvántartott 1 743 894 visszavonultatott CER egységek értékesítéséről tárgyalt.

A megbeszélésen az alábbi témákat érintettük:

- a vételár felhasználási területeinek beazonosítása;
- a fizetés ütemezésének meghatározása;
- az értékesítendő mennyiség pontos meghatározása;
- a vételár rögzítése;
- a CER egységek átadásának ütemezése.

A tárgyalási pontok beazonosítását követően tájékoztattuk a lehetséges vevőt a hazai Zöld Beruházási Rendszer (ZBR) jogszabályi környezetéről, a folyamatban levő pályázati kiírásokról és a program eddigi eredményeiről. Ezt követően elmondtuk, hogy a CER értékesítésből származó bevételeket alapvetően 3 nagy területen tervezzük felhasználni:

- épületenergetikai fejlesztések (a ZBR Panel-alprogram folytatása – 50%),
- lakossági világításkorszerűsítés (20%) és
- buszrekonstrukciós program (25%).

---

<sup>6</sup> A cég nevét a vizsgálatot kérő szakbizottság elnökének zárt borítékban adjuk át.

A vevő biztonságát szolgáló a bevételt elkülönített számlán kezeli a tárcánk. Biztosítottuk a japán kereskedőház képviselőjét arról, hogy független auditor évente monitoring beszámolót készít a bevételek szerződésszerű felhasználásáról.

A 323/2007 (XII. 11.) Korm. rendelettel összhangban a bevétel 5%-át tárcánk a program működtetésére fordítja. Ennek részeként az OKTVF, az Országos Meteorológiai Szolgálatnál (OMSZ) és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Fejlesztési Igazgatóságánál (KvVM FI) jelentkező klímavédelmi és pályázat kezelési feladatokat finanszírozza.

A japán kereskedőház képviselője biztosítékot kért arról, hogy a forgalmi jegyzékben szerepelnek az adásvétel tárgyát képező egységek, illetve az egységek átruházásáról és a fizetési feltételekről érdeklődött. Kiemelte, hogy a szerződés megkötésének feltétele, hogy a CER egységek értékesítéséből származó bevételek felhasználását a tárca az összegnek az elkülönített számlára érkezésétől számított 90 napon belül köteles megkezdeni. Ez a szerződés fontos része, mivel a japán fél ebben látta annak garanciáját, hogy a szerződésben foglalt zöldítési célok megvalósulnak.

Az OKTVF vezetője röviden ismertette a forgalmi jegyzék működését, egyben biztosította a japán kereskedőház képviselőjét arról, hogy az egységek a forgalmi számlán vannak. Ezt követően felhívta a lehetséges vevő figyelmét arra, hogy az Európai Bizottság 2009. december 18-án megküldött hivatalos nyilatkozata alapján az egyszer már visszavonultatott CER egységeket nem lehet ismételten felhasználni az EU ETS rendszerben.

Az egységek EU ETS rendszer hatálya alá tartozó vállalatok részére történő értékesítési tilalma új információ volt a vevő számára. Figyelemmel arra, hogy több európai vevővel állnak kapcsolatban kérte, hogy a tárgyalást egy későbbi időpontban folytassuk.

A következő tárgyalás alkalmával – 2010. január 19-én – a japán kereskedőház képviselője annak igazolására, hogy a CER a kiotói rendszerben értékesíthető, állásfoglalás kiadását kérte a tárcánktól.

A szerződés menetének ütemezését a japán fél vállalta. Megállapodtunk abban, hogy 2010. február közepéig a szerződést aláírjuk, illetve arról, hogy a következő tárgyaláson a CER egységárának számítási módjára a japán kereskedőház képviselője, az állásfoglalás birtokában tesz javaslatot.

A következő megbeszélésen – 2010. január 22-én – a tárgyalások új elemeként az ár meghatározása, véglegesítése jelent meg. Az eladási ár tekintetében a japán kereskedőház képviselője úgy nyilatkozott, hogy a tőzsdei árak pusztán 70%-át tudja ajánlani a korlátozottan forgalomképes CER egységekért, tekintettel arra, hogy azokat az EU ETS hatálya alá tartozó vállalatok irányába nem lehet értékesíteni. Hosszas egyeztetést követően végül 8,25 € értékesítési árban állapodtunk meg<sup>7</sup>. Tárcánk jelezte, hogy mind az aláírásra kerülő szerződéshez, mind az értékesítési árhoz a Pénzügyminisztérium hozzájárulása kell.

Az utolsó megbeszélés célja – 2010. január 29-én – a szerződés aláírás előtti véglegesítése volt. Ennek során jeleztük, hogy a Pénzügyminisztérium jóváhagyta a korábban tárgyalt áron történő értékesítést. A tárcánk megerősítette, hogy a megkötendő szerződés fontos kitétele annak a korlátozásnak a rögzítése, hogy az Európai Kibocsátás-kereskedelmi Rendszerben (EU ETS) nem kerülnek értékesítésre a szerződés tárgyát képező CER egységek. Azonban a japán kereskedőház képviselője arról tájékoztatott minket, hogy a szerződésben escrow agent-ként a Deutsche Bank fog eljárni. Ezt aggódba fogadtuk, mivel egy tőzsde-tag számlájára történő utalás a CER egységek tőzsdére kerülésének veszélyét vetítette előre.

A szerződés aláírása előtt a japán kereskedőház megbízói részére átadta a korábban tőlünk kapott

---

<sup>7</sup> A Blunext tőzsde adatai alapján a spot CER ára 2010. január 22-én 11,75 € volt.

CER egységek listáját. Ez hiteles tájékoztatást tartalmazott a CER egységek mögötti projektek eredetéről, a CER egységek rendszámáról<sup>8</sup> és a CER egységek származási országáról. Ebből a japán kereskedőház megbízói azt állapították meg, hogy a magyar CER egységek nagyobb része mögött HFC<sub>23</sub> gázhoz kötődő projektek vannak és nem CO<sub>2</sub> gázhoz köthető.

Időközben tárcánkat újabb ajánlatokkal keresték meg, amelyek a fent említett kondíciókhoz képest a magyar fél számára jóval kedvezőbbnek bizonyultak, így a szerződéskötés elmaradt.

#### **SKANDINÁV MEGKERESÉS A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉRE**

A 2010. februárjában kezdődött egyeztetések több körben zajlottak a skandináv céggel. A tárgyalások minél sikeresebb kimenetele érdekében magyar származású üzletkötőt küldtek Magyarországra. A cég képviselője az első tárgyalás alkalmával jelentős mennyiségű, mintegy 70 millió tonna AAU-t tervezett megvásárolni. Az egyeztetések során a cég képviselője a visszavonultatott CER egységek megvásárlása iránt is érdeklődött.

A cég képviselőjét tájékoztattuk a forgalmi jegyzékben lévő visszavonultatott CER egységek mennyiségéről, eredetéről és a mögötte lévő projektekről. Elmondtuk, hogy az értékesítésnek előfeltétele, hogy a vevő fél bankja igazolja, hogy a teljes vételár rendelkezésére áll egy magyarországi bankszámlán. Tájékoztattuk a lehetséges vevő képviselőjét arról, hogy milyen területeken tervezzük a bevételt felhasználni.

A tárgyalások alkalmával úgy tűnt, hogy az álláspontok közelítenek egymáshoz és már a legérzékenyebb kérdésben, az árban is sikerül megegyeznünk. Ez az ár 9,07 €/ tonna volt. A szerződés aláírását megelőzően azonban a cég képviselője váratlanul 8,16 € tonnánkénti egységáron új ajánlatot tett, mely elfogadhatatlan volt számunkra.

Időközben lehetséges vevőként bejelentkezett a Minisztérium vezetésénél a Hungarian Energy Power Kft. vezetője is és megindultak a tárgyalások.

#### **A HUNGARIAN ENERGY POWER KFT. SZEREPE A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉBEN**

A Hungarian Energy Power Kft. (HEP Kft.) képviselői 2010 februárjában keresték meg a tárcánkat azzal a szándékkal, hogy megvásárolják Magyarország CER készletét. Emellett jelentős mennyiségű AAU vétele iránt is érdeklődtek. A februárban induló tárgyalás-sorozat alkalmával – amikor már csak a CER egységek értékesítéséről folytak a megbeszélések – tisztázásra kerültek a szerződéskötés feltételei, körvonalazódott az ár és az értékesítésből származó bevételek felhasználási területei. Ennek során következetesen képviseltük a korábbi, a japán félnél kidolgozott, tárgyalási álláspontot. Ennek alapján a bevételeket az alábbi területeken és arányban terveztük felhasználni:

- lakóépületek energiahatékonysága növelésének a támogatása (50 %);
- világítási rendszerek modernizálása a lakossági ágazatban, a közintézményekben és az NGO-knál (25 %);
- városi vagy elővárosi közösségi közlekedésben résztvevő köztulajdonban lévő gazdasági társaságok autóbusz parkja motor-rekonstrukciójának támogatása (20 %).

A HEP Kft. képviselői egyetértettek a felhasználási területekkel. A megbeszélések során a HEP Kft. elfogadta a korábbi japán tárgyalások során kidolgozott szerződési konstrukciót, azonban az ár kérdésében sokkal kedvezőbb feltételeket sikerült elfogadtatnunk. Az árképzés alapja a CER egységek tőzsdei árának 80%-a volt, az akkori tőzsdeárak alapján végül 9,1 €-s tonnánkénti vételárban állapodtunk meg. Az egyeztetések minden lépéséről tájékoztattuk a Pénzügyminisztérium munkatársait, annak érdekében, hogy a tranzakció minél gördülékenyebben valósuljon meg.

---

<sup>8</sup> 2010. március 17-én a KvVM honlapján az alábbi linken közzétettük a visszavonultatott CER egységek listáját:  
[http://www.ktm.hu/cimg/documents/Transferred\\_CER\\_list.xls](http://www.ktm.hu/cimg/documents/Transferred_CER_list.xls)

A HEP Kft.-vel történő szerződés több szempontból is ideálisnak tűnt. Azon felül, hogy rendkívül konstruktívnak és rugalmasnak mutatkoztak a tárgyalások alkalmával, a legmagasabb árat fizették a visszavonultatott CER egységekért.

Emellett az EU francia elnöksége ideje alatt született „A CO<sub>2</sub> kibocsátási kvóták értékesítésével és árverésével kapcsolatos módozatokról” címet viselő Munkacsoport Jelentésben felvázolt szempontoknak is megfelelt a konstrukció. A Munkacsoport Jelentés alkalmazott ajánlásai szerint:

- Nyitott hozzáférést kell biztosítani a kis-és középvállalatok számára;
- A jelentés szerint egyre nő az igény az értékesítés árverés útján történő változata iránt, azonban hangsúlyozza, hogy árverezett kibocsátási egységek minimális összege legalább 5 millió tonna legyen;
- Az európai piac szabványosított kereskedési platformokra alapulva épül fel. A kereskedés legnagyobb része két értékesítőhelyen bonyolódik, melyek mindegyike adott piaci szegmensre specializálódott: az egyik a Bluenext, amely szinte az összes, Európán belüli azonnali kereskedést (spot trading, azonnali fizetés-átadás) bonyolítja, csaknem napi 11 MtCO<sub>2</sub> átlagos volumennel (2009 első negyedévében 350 Mt), a másik pedig az ICE-ECX, a származékos termékek (határidős ügyletek és opciók) kereskedelmének fő színhelye.

A francia jelentés adatai szerint a Bluenext a legnagyobb a szén-dioxid tőzsdék közül, amely észrevehetően megelőzte kisebb méretű versenytársait (Nordpool, EEX, Climex). A jelentés azonban nem említi, hogy a Bluenext tőzsde a CER kereskedelemhez szükséges regisztrációs számláját Svájcban, az Európai Unió kívül vezeti, csak az EUA kereskedelméhez szükséges regisztrációs számlát vezeti a francia regisztrálnél. Ez a kockázati tényező egyetlen szakmai anyagban sem szerepelt.

A HEP Kft. képviselői részére a tárgyalások megkezdésétől minden a visszavonultatott CER egységekkel kapcsolatos információt átadtunk. A tárgyalások során a HEP Kft. képviselői magyar és angol nyelven megkapták azt a „Hivatalos állásfoglalás” elnevezésű dokumentumot, amely tartalmazta az értékesítésre kerülő visszavonultatott CER egységek felsorolását azonosításukra alkalmas rendszámukkal együtt. Tájékoztatást kaptak az Európai Központi Jegyzékkezelő által 2009. december 18-i dátummal a magyar jegyzékkezelő részére megküldött értesítésről is, mely szerint tilos az EU ETS rendszerben az egyszer már visszavonultatott CER és ERU egységek ismételt felhasználása, így azokat nem lehet tőzsdére vinni.

Mindezen iratok és tények ismeretében került kidolgozásra és mindkét fél általi elfogadásra a visszavonultatott CER egységek adásvételt szabályozó szerződés, amelynek 2.3 pontja egyértelműen kimondja: „Vevő tudomásul veszi, hogy az adásvétel tárgyát képező CER az Európai Unió Kibocsátás Kereskedelmi Rendszerében (EU ETS) nem értékesíthető és nem használható fel. Az egyszer már visszavonultatott CER-ek visszaadása nem engedhető meg a közösségi forgalmi jegyzékek rendszerében.”

Az ország számára kedvező vételár és felhasználási területek mellett a HEP Kft.-vel történő szerződéskötés mellett szövegezt, hogy vállalta, semmilyen körülmények között nem kereskedik úgy, hogy a termék tőzsdetag céghez kerüljön. A magyar cég ezen felül nem offshore-cég, minden tulajdonosa magyar állampolgár. A cég teljesítette azt a külön feltételünket is, hogy a vételár Magyarországon lévő bank számláján álljon és a bank előzetesen igazolást állítson ki a pénz rendelkezésre állásáról.

A végleges adásvételi szerződés aláírását megelőzően 2010. március 3-án az esetleges pénzügyi, technikai akadályok feltérképezése érdekében egy 1000 db-os „próbavásárlásra” került sor. Ennek két oka volt. Egyrészt látnunk kellett, hogy a gyakorlatban hogyan oldható meg a számlák közötti teljesítés és a jogszabályban foglalt egyidejűség. Másrészt az informatikai rendszer stabilitásáról való meggyőződés is ezt indokolta. További garanciális elemként került a szerződésbe a



visszavásárlási garancia is, melyet a szerződés 2.4 pontja az alábbiak szerint szabályoz: „A Felek megállapodnak abban, hogy a Vevő a jelen szerződéstől legkésőbb az Eladó általi teljesítéstől számított 3 (három) munkanapon belül elállhat. Az elállást írásban kell közölni és egyidejűleg intézkedni kell a másik fél által teljesített szolgáltatás visszaszármaztatása iránt. Nem gyakorolhatja az elállás jogát a Vevő, ha a már megkapott szolgáltatást nem, vagy csak tetemesen csökkent értékben tudja visszaszolgáltatni. Amennyiben az elállás jogát a Vevő jogszerűen gyakorolta és az adásvétel tárgyát képező, részére átruházott CER mennyiséget a Nemzeti Forgalmi Jegyzék kezelője az Eladó számlájára visszajegyvezte, az Eladó ennek megtörténte után 3 (három) munkanapon belül köteles a megfizetett vételárat a Vevő számlájára kamatmentesen visszautalni.”

A sikeres „próbavásárlást” követően a fennmaradó 1 742 894 db visszavonultatott CER egységre 2010. március 9-én írtuk alá a szerződést. A Felek megállapodtak abban, hogy az Eladó a lekötött CER egységeket négy tételben adja át a Vevő részére. Az első lehívásra 2010. március 9-én került sor, majd ezt követően, a tervezettnél kisebb tételekben, 2010. március 10-én és 12-én történt tranzakció.

Annak érdekében, hogy a CER egységek továbbértékesítése során is érvényesülhessenek a szerződésben foglalt garanciák, tárcánk angol nyelven is elkészítette a szerződéstervezetet. Ettől kezdve a szerződés szövegének megváltoztatása már jelzi, ha valamely szerződéses partner a CER egységek jogállása változtatását tervezi.

#### **EGYEZTETÉS AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KLÍMAÜGYI FŐIGAZGATÓSÁGÁNAK KÉPVISELŐJÉVEL**

Az egyeztető megbeszélést az Európai Bizottság klímaügyi főigazgatóságának (DG CLIM) képviselője kezdeményezte. A főigazgatóság képviselője arról érdeklődött, hogy a 2010. február 19-i budapesti látogatása alkalmával általa felvetett visszavonultatott CER-eladási ügyben milyen fejlemények történtek.

A tárcavezető megköszönte az újabb konzultáció lehetőségét, utalt a 2010. március 2-án a főigazgatósághoz intézett levelére, melyben az Európai Bizottság jogi értékelését kérte a visszavonultatott CER egységek értékesítésének szabályozási kérdéseiről. Az egyeztetés során a tárcavezető azt a tájékoztatást kapta, hogy a DG CLIM nem készített ilyen írásbeli értékelést, továbbá elhangzott, hogy nem jogi természetű okokból, de ellenzik az ilyen eladásokat. A főigazgatóság képviselője azt is megerősítette, hogy a hatályos közösségi joggal nem ellentétes az, ha egy tagállam EU-n kívülre irányuló visszavonultatott CER-eladásokat folytat.

Nem kaptunk tájékoztatást az EU ETS-t érintő adathalász tevékenységről és az adó problémákról sem.

A főigazgatóság képviselője indítványozta, hogy a 2010. március 15-i Környezetvédelmi Tanács alkalmával Connie Hedegaard klímaügyi biztos asszony és a magyar delegáció vezetője folytassanak megbeszélést, amelyen a fenti témát is érinthetik. Kérte továbbá, hogy amennyiben lehetséges ne kerüljön sor a szóban forgó CER tranzakcióra ezen találkozót megelőzően.

A tárcavezető a folyamatban lévő ügylet lebonyolítását illetően jelezte, hogy annak ütemét nehéz teljes bizonyossággal előrevetíteni, ugyanakkor rámutatott, hogy a bevételek a klímavédelemmel kapcsolatos beruházásokat szolgálják minden ilyen tranzakció esetében. A mennyiség tekintetében megerősítette a főigazgatóság korábbi információit. Jelezte továbbá a tárca nyitottságát a további konzultációra, valamint tájékoztatta a főigazgatóság képviselőjét, hogy a soron következő heti tanácsülésen a magyar delegációt dr. Kling István államtitkár fogja vezetni.

A környezetvédelmi miniszterek soron következő találkozója alkalmával a magyar delegáció többször próbálta felvenni a kapcsolatot az EU illetékeseivel, érdemi egyeztetésre azonban nem került sor.

## **EGYEZTETÉS AZ INTERNATIONAL EMISSIONS TRADING ASSOCIATION-NAL (IETA)**

A visszavonultatott CER egységek értékesítésének megkezdését követően az IETA vezetője, Henry Derwent, levélben kereste meg a klímaügyekért felelős szakállamtitkárt, Dr. Faragó Tibort. Levelükben fölhívták a figyelmet az EU ETS rendszer integritásának fontosságára és azt javasolták, hogy a visszavonultatott CER egységek értékesítésére kötött szerződéseket a jövőben kísérje egy olyan eredetigazoló levél (due diligence letter), mely valamennyi soron következő vevő számára hitelesen igazolja a visszavonultatott CER egységek státuszát.

A kabinetfőnök válaszlevelében biztosította a nemzetközi szervezetet arról, hogy tárcánk számára különösen fontos az EU ETS rendszer integritása. Tájékoztatást adott továbbá arról, hogy a CER értékesítési szerződésnek részét képezte egy erős korlátozás, melynek lényege, hogy az egyszer már visszavonultatott CER egységeket tilos az EU ETS rendszerben újra felhasználni.<sup>9</sup> Ezen túlmenően – elfogadva az IETA eredetigazoló levélre vonatkozó javaslatát – kidolgoztuk a due diligence letternek a tervezetét, melyet egyetértésre megküldtünk a nemzetközi szervezetnek.

A soron következő levélváltásokban az IETA megerősítette korábbi, az eredetigazoló levélre vonatkozó, álláspontját és jelezte számunkra, hogy részükre megküldött tervezetet tudomásul veszik. Ezzel együtt felhívta mind a Minisztérium, mind számos más tagország kormányának figyelmét arra, hogy az IETA és teljes nemzetközi tagsága az EU ETS rendszer hitelessége biztosítására törekszik és ellenzi az értékesítést.

Az IETA első megkeresését követően honlapunkon azonnal közzétettük az Európai Bizottság honlapján akkor már mindenki számára elérhető azon adatbázist, mely tartalmazta az összes visszavonultatott CER egység rendszámát<sup>10</sup>.

Különösen fontos megemlíteni jelentésünkben, hogy az IETA a szakmai munkájával érdemben járul hozzá a kvótipiac szabályozott működéséhez, a kereskedés biztonságához. Tevékeny munkája során – folyamatosan figyelemmel kísérve a piaci folyamatokat – szakszerű megoldási javaslatokat dolgoz ki az EU ETS rendszer integritásának biztosítására. Kiváló piaci és államigazgatási kapcsolatrendszerének köszönhetően hatékonyan tudja segíteni a szabályozási környezet fejlesztését.

## **A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK MEGJELENÉSE A BNX TŐZSDÉN**

2010. március 16-án délelőtt a BlueNext (BNX) tőzsde egyik tagja telefonon értesítette Dr. Molnár József kabinetfőnököt, hogy 7000 db egyszer már visszavonultatott CER egységet találtak a számlájukon, melyhez a BNX tőzsdén jutottak hozzá. A kabinetfőnök ekkor kérte a vállalat vezérigazgatóját, hogy erről informálja a BNX tőzsdét. A tőzsde vezetőivel folytatott későbbi megbeszéléseink egyikén derült ki, hogy ennek az információnak az átadására nem került időben sor, a cég a kereskedés leállítása előtt tovább értékesítette a visszavonultatott CER egységeket.

Amikor a BNX tőzsde észlelte a visszavonultatott CER egységek felbukkanását, azonnal felfüggesztette CER-kereskedelmét. Ezzel egy időben az oslói Nordpool tőzsde és a londoni székhelyű European Climate Exchange tőzsde is jelezte, hogy felfüggeszti CER kereskedését mindaddig, amíg át nem vizsgálja, hogy van-e a rendszerében visszavonultatott CER egység. Utóbbi két tőzsde esetében a kereskedés néhány órán belül ismételtelen megindult, mivel nem találtak rendszerükben egyszer már visszavonultatott CER egységeket. A BNX tőzsde esetében a kereskedés három tőzsdei nap múlva állt helyre.

Tárcánk a jelzést követően azonnal felvette a kapcsolatot a HEP Kft. képviselőivel és a BNX tőzsde vezetőivel, annak érdekében, hogy mielőbb tisztázódjon, hogy az egyértelmű szerződéses tiltás ellenére miképpen kerülhettek tőzsdére a HEP Kft. által megvásárolt visszavonultatott CER egységek.

A Minisztérium kabinetfőnökének megkeresésére a HEP Kft. vezetője, Spenger József, azt a

<sup>9</sup> Lásd a "Hungarian Energy Power Kft. szerepe a CER egységek értékesítésben" című részben

<sup>10</sup> [http://ec.europa.eu/environment/climat/emission/pdf/100203\\_cer\\_eru\\_surrendered.xls](http://ec.europa.eu/environment/climat/emission/pdf/100203_cer_eru_surrendered.xls)

tájékoztatást adta, hogy az egységeket a londoni székhelyű Microdyne – UK Ltd.-nek értékesítette. Spenger József azt is elmondta, hogy a Microdyne – UK Ltd-vel kötött szerződés tartalmazta az alapszerződésben (KvVM-HEP Kft. szerződése) rögzített tiltást. Ezt a szerződést és vevője cégdokumentációját azonnal bemutatta a Minisztériumban is.

Telefonon megkerestük a Microdyne – UK Ltd. tulajdonosát, Anvar Kasimovot is, aki írásban igazolta, hogy a HEP Kft-től vásárolt egységek vonatkozásában ismert volt számára azok korlátozott forgalomképessége, továbbá megerősítette, hogy a továbbértékesítés során ezen korlátozást ő maga is beépítette a szerződésébe. Tájékoztatása alapján a visszavonultatott CER egységeket egy hong kongi bejegyzésű cég felé értékesítette. A céget nem nevezte meg.

Ezzel párhuzamosan a Minisztérium kabinetfőnökének kérésére a HEP Kft. vezetője hozzájárulását adta ahhoz, hogy a magyar forgalmi jegyzékkezelőnél a tárca képviselői megtekintsék a kérdéses időszakban végrehajtott utalásokat. Az utalások listájából kiderült számunkra, hogy a HEP Kft. nem a Microdyne – UK Ltd. számlájára, hanem egy londoni székhelyű cég, a Total Global Steel Ltd. (TGS Ltd.) számlájára utalta át a Magyarországtól vásárolt egyszer már visszavonultatott CER egységeket.<sup>11</sup> Kérdésünkre a HEP Kft. vezetője elmondta, hogy az ő és a Microdyne – UK Ltd. közötti tranzakciót megelőzően Anvar Kasimov arról tájékoztatta, hogy a dán forgalmi jegyzékben vezetett számlájával – amelyet a szerződés-tervezetben feltüntetett – technikai probléma van, ezért az angol regiszterben vezetett számlájukra utalják a visszavonultatott CER egységeket. A végleges szerződésben az angol számlaszám szerepel.

A fentiek alapján a KvVM kabinetfőnöke telefonon vette fel a kapcsolatot Martin Lonergannal, a TGS Ltd. elnök-vezérigazgatójával és tájékoztatást kért arról, hogy miként jutottak hozzájuk a HEP Kft.-nek értékesített visszavonultatott CER egységek. A cég vezetője írásban arról tájékoztatt minket, hogy nem vásárolt CER egységeket a „Micro Dyne” nevű cégtől, sőt semmilyen angol cégtől nem vásároltak CER egységeket. Nyilatkozott arról is, hogy az elmúlt 12 hónapban nem adott el a BNX tőzsdén CER egységeket.

Figyelemmel arra, hogy a forgalmi jegyzékkezelőtől kapott tájékoztatás alapján a HEP Kft-től a visszavonultatott CER egységek a TGS Ltd. számlájára lettek utalva, a KvVM kabinetfőnöke azt kérte Martin Lonergan elnök-vezérigazgató úrtól, hogy tegyék lehetővé, hogy tárcánk megtekinthesse a cég számlaforgalmát a kérdéses időszakban. Ez összesen 4x1 óra kereskedési számlaforgalomnak a megtekintését jelentené, mely azonban véglegesen eldöntené a felelősség kérdését. Minderre a jelentés lezárásának napjáig nem kerülhetett sor, mivel a TGS Ltd. elzárkózott ettől.

Ezzel párhuzamosan folyt a BNX tőzsde vezetőivel a helyzetelemzés, a történetek feltárása és a megoldáskeresés. 2010. március közepétől április végéig számos alkalommal került sor egyeztetésre a BNX és a tárcánk között. A szoros együttműködés keretében 2010. március 18-án közös sajtóközleményt adtunk ki, melyben a piac szereplőit tájékoztattuk az együttműködésünkről és a megoldás megtalálásáról. Ettől kezdve a kereskedés újraindulhatott.

A megbeszélések alapján az alábbi területekre koncentráltunk a vizsgálat keretében:

- Miért került felfüggesztésre a kereskedés a BNX tőzsdén?
- Ki volt az a tőzsdetag, aki a tőzsdén piacra vitte a visszavonultatott CER egységeket?
- Milyen szankció éri a szabálytalan kereskedő céget és milyen módon kerülnek a visszavonultatott CER egységek Japánba?

---

<sup>11</sup> A HEP Kft. képviselőjének 2010. március 19-i tájékoztatása alapján a visszavonultatott CER egységek tőlük a Microdyne – UK Ltd.-hez kerültek. A Microdyne –UK Ltd. tulajdonosa, Anvar Kasimov, megtévesztően arról tájékoztatta a HEP Kft. képviselőjét, hogy tőlük a hong kongi székhelyű Mourinio Ltd.-hez majd csak ezt követően kerültek a visszavonultatott CER egységek a Total Global Steel Ltd.-hez.. A HEP Kft. képviselőjének részünkre adott tájékoztatását (mely részben Anvar Kasimov megtévesztő tájékoztatásából származott) erősítette meg a TGS Ltd. jogi képviselőjének 2010. május 5-én megküldött levele.

Ezzel szemben a magyar nemzeti forgalmi jegyzék tranzakciós adatai szerint minden utalás, amit a HEP Kft. számlájáról a kérdéses időszakban indítottak, az a TGS Ltd. 121-1839-0 számú számlájára érkezett.

A sorozatos egyeztetések eredményeként a fenti kérdésekre az alábbi válaszok/megoldási javaslatok születtek:

- A tőzsde képviselőinek tájékoztatása alapján azért került felfüggesztésre a kereskedés, mert nem rendelkeztek olyan rendszerrel, amely automatikusan lehetővé tette volna az egyszer már visszavonultatott CER egységek tőzsdei kereskedésben való megjelenésének kiszűrését.
- A több hétig tartó vizsgálatok alapján a BNX megállapította, hogy két tagja vitte be a tőzsdére a visszavonultatott CER egységeket. Az egyik tag amint megtudta, hogy visszavonultatott CER egységeket juttatott a rendszerbe, azonnal intézkedett és elsődleges CER egységekre cserélte ki a teljes mennyiséget. A másik cég elzárkózott attól a megoldástól, hogy ő maga, saját költségére, elsődleges CER egységekre cserélje a visszavonultatott CER egységeket. Az általa tőzsdére vitt visszavonultatott CER egységek 10 további tőzsdetag birtokába kerültek.
- Azt javasoltuk a BNX tőzsde képviselőjének, hogy azzal a tőzsdetag céggel szemben, aki bevitte a tőzsdére a visszavonultatott CER egységeket, haladéktalanul kezdeményezzen kivizsgálást és a tőzsdetagság felfüggesztésének lehetőségét is vizsgálják meg. A HEP Kft. ügyvezetője felajánlotta segítségét abban, hogy ezeket a visszavonultatott CER egységeket cége közvetítésével értékesítsék Japánba.

A tőzsde a több héten keresztül tartó vizsgálatának eredményeként megerősítette, hogy tagjai a TGS Ltd.-től vásárolták tőzsdei kereskedésen kívül a visszavonultatott CER egységeket.

A jelentés készítéséig arra azonban a tőzsde képviselőitől sem kaptunk választ, hogy az egyértelmű szerződéses tiltás ellenére a TGS Ltd. közreműködésével miképpen juthattak be a visszavonultatott CER egységek a kereskedésbe.

A BNX tőzsde képviselői a vizsgálat során minden lényeges információt rendelkezésünkre bocsátottak, amely hozzájárult ahhoz, hogy jelentésünket megfelelő szakmai tartalommal és kellő részletezettséggel tudjuk összeállítani. A hatékony és eredményes együttműködésnek köszönhetően a CER piac stabilizálódott, a termék ára a visszaadási időszak végéig folyamatos növekedést mutatott, a tőzsde működése újraindítása óta zavartalan.

2010. április 8-án megszüntettük a HEP Kft.-vel kötött szerződését, az értékesítésre nem került 949 000 db visszavonultatott CER egység a nemzeti jegyzékkezelőnél vezetett számlán maradt.

#### **A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTELEK FELHASZNÁLÁSÁNAK JELENLEGI ÁLLÁSA**

2010. március 30-án hirdette meg tárcánk a Zöld Beruházási Rendszer Energiatakarékos Izzócsere Alprogramot ([http://www.kvvm.hu/cimg/documents/ZBR\\_Izzocsere\\_palyazati\\_felhivas\\_gg\\_doc](http://www.kvvm.hu/cimg/documents/ZBR_Izzocsere_palyazati_felhivas_gg_doc)). Az Alprogram keretében 450 millió forint keretösszegre lehet 2010. április 7-e óta pályázatot benyújtani. A kedvezményezettek köre a szociálisan legsérülékenyebb társadalmi csoportok, az időskorúak, a nagycsaládosok és a fogyatékkal élők érdekvédelmét, segítségét és támogatását megvalósító 2008. január 1-e előtt alapított alapítványok, egyesületek.

Az elnyerhető támogatás mértéke:

- családonként, háztartásonként maximum bruttó 40 000 Ft,
- a szervezet saját felhasználásra maximum bruttó 20 000 Ft,
- célcsoport számára rendelkezésre álló bruttó 150 000 000 Ft
- egy pályázó maximum bruttó 10 000 000 Ft-ot nyerhet.

A támogatás intenzitása 100%-os. A pályázatokat 2010. október 30-ig vagy a keretösszeg rendelkezésre állásáig lehet benyújtani.

A végleges bevétel alapján, figyelemmel a szerződésben rögzített százalékos felosztásra, panelrekonstrukcióra 950 millió forint, buszrekonstrukcióra 380 millió forint kerül felhasználásra.

## **ADATHALÁSZOK TÁMADÁSA AZ EURÓPAI KIBOCSÁTÁSI KVÓTÁKKAL (EUA) KERESKEDŐ CÉGEK ELLEN**

2010. január végén, február elején sajtóhírek jelentek meg arról, hogy az EU tagországok jegyzékkezelőit, illetve a jegyzékben vezetett számlákat jogosulatlan adathalász támadások érték. Ekkor az EU központi jegyzékkezelője azt a tájékoztatást adta, hogy ezen támadások sikertelenek voltak, nem tulajdonítottak el kibocsátási egységeket.

A magyar üzemeltetőket 2010. február 3-án ugyancsak internetes kalóztámadás érte, de az sikertelenül végződött, az emisszió kereskedelmi rendszerből senkitől sem sikerült belépési adatot és ennek révén kibocsátási egységet szerezni.

Tárcánknak 2010. április közepén az OKTVF azt jelezte, hogy a Becker Büttner Held ügyvédi iroda (BBH ügyvédi iroda) arról tájékoztatta, hogy ügyfelétől a 2010. január végén történt adathalász támadások során jelentős számú kibocsátási egységet tulajdonítottak el. A cég jogi képviselője a helyzet orvoslása érdekében megkereste a német Forgalmi Jegyzékkezelőt, az ENSZ Központi Jegyzékkezelőjét és az Európai Központi Jegyzékkezelőt. Néhány egységet, önkéntes teljesítés alapján, sikerült visszaszerezniük, az egységek többségét azonban nem. A megkeresettektől azt a tájékoztatást kapták, hogy az eltelt időben számos, jóhiszemű tranzakcióra került sor, így nincs lehetőség az eltulajdonított kibocsátási egységek visszaszerzésére, a felelősség és a kár egyértelműen a tulajdonoshoz köthető.

Következő eljárási lépésként kereste meg a BBH ügyvédi iroda a tagországok szakminisztériumait és jegyzékkezelőit. Amikor a tárcavezetés értesült a németországi ügyről azonnal utasította az OKTVF vezetőjét, tájékozdjon arról, próbáltak-e a BBH ügyvédi iroda levelében megnevezett rendszámú egységekkel elszámolni hazai cégek. Ezen felül utasította a jegyzékkezelőt, hogy adjon tájékoztatást a hazai cégeknek az adathalász támadás során eltulajdonított egységekről és adjon tájékoztatást a német Forgalmi Jegyzékkezelőnek is. Ezzel párhuzamosan a tárcavezetője levélben fordult a Legfőbb Ügyészhez állásfoglalást kérve az alábbi kérdésekben:

- Van-e jogszerű lehetőség arra, hogy a hazai forgalmi jegyzékben vezetett számlával rendelkező cég az adathalászattal eltulajdonított egységekkel számoljon el?
- Orgazdának minősül-e az a cég, amely az adathalászattal eltulajdonított egységekkel kíván elszámolni úgy, hogy a közzétett számok alapján számára ismertek az eltulajdonított egységek?

A német ügyvédi iroda levelében közölt adatok között azonosításra került a TGS Ltd. angol forgalmi jegyzékkezelőnél vezetett számlájának száma, amelyet az iroda a „bűnözők” által használt számlaként tüntetett fel. Figyelemmel a TGS Ltd. visszavonultatott CER egységek értékesítésében játszott szerepére és a BBH ügyvédi iroda tájékoztatására, alapos okkal feltételezhető, hogy az adathalász tevékenységgel eltulajdonított egységek értékesítéséből származó bevétel szolgált fedezetül a visszavonultatott CER egységek megvásárlásához.

## **A VISSZAVONULTATOTT CER EGYSÉGEK ÉRTÉKESÍTÉSÉNEK SAJTÓ VISSZHANGJA ÉS PIACI HATÁSA**

A visszavonultatott CER egységek értékesítését megelőzően a tárcavezető már 2010. március 1-én tájékoztatta a Point Carbon szakújságíróját a Minisztérium értékesítési terveiről. Az értékesítést és a visszavonultatott CER egységek tőzsdére való visszakerülését követő számos sajtómegkeresésre tényszerű és részletes tájékoztatást adtunk. Tárcánk folyamatos kapcsolatban volt a legnagyobb hazai és nemzetközi hírügynökségekkel.

A sajtóban megjelenő hírek hatására tárcánkat számos nagyhírű, a kvóta kereskedelemben tapasztalattal rendelkező tanácsadó cég kereste meg együttműködését ajánlva a további AAU és EUA értékesítésekhez. Ezen megkeresések alapján lehetőségünk nyílt volna kétszer annyi kvótát értékesíteni, mint az előző évben. Ezek a megkeresések is azt támasztják alá, hogy a tárcánk a visszavonultatott CER egységek értékesítése során jogszerűen és szakszerűen járt el.

Áttekintve a CER egységek tőzsdei árának alakulását elmondható, hogy a koppenhágai klímakonferencia kudarcát és az Európai Bizottság 2009. december 18-i korlátozó döntését követő árcsökkenést 2010 január közepétől folyamatos áremelkedés jellemezte.



1. ábra: a spot CER árának alakulása 2009. december 10 és 2010. május 5. között  
forrás: <http://www.blunext.fr/statistics/graphs.html>

A Blunext tőzsde adatai alapján a spot CER ára 2009. december 18-án 11,88 €; 2010. március 9-én 11,91 €; 2010. március 18-án 11,56 €, 2010. április 1-én 11,7 €, 2010. április 30-án 14,27 € volt.

## JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

A Forgalmi Jegyzékek működését szabályozó jelenleg hatályos 2216/2204/EK rendelet (Rendelet) 59. cikke alapján a jegyzékkezelőnek 2009. június 30-ig és azt követően minden év június 30. napjáig törölni kell a 2008-2012 közti időszakra vonatkozóan leadott kibocsátási egységeket. Ez a törlés úgy valósul meg, hogy a kibocsátási kereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó létesítmény által a Résztes Fél számlára visszaadott egységek számával megegyező számú kiotói típusú egységet átvezet az adott időszakhoz tartozó megszüntetési számlára. Azaz ennek értelmében vagy CER, vagy ERU, vagy az előbbiekkkel azonos számú AAU kerül törlésre.

Az Éghajlatváltozási Bizottság 2010. március 18-i ülésén széles körben támogatta a Központi Jegyzékkezelő azon javaslatát, hogy a CER-ek másodszori visszaadási tilalmát – melyet 2009. december 18-án rendeletek el – feloldják, így ideiglenes intézkedés kihirdetésére került sor a Központi Jegyzékben. Ennek lényege, hogy az EUA-k, CER-ek, ERU-k visszaadásának (elszámolásának) folyamatát felfüggesztik a Rendelet új szabályainak érvénybe lépéséig. Kivételt jelent ez alól az április 19 és május 1 közötti időszak. Ez az időtartam elegendő időt biztosít a Rendelet hatálya alá tartozó létesítményeknek visszaadási kötelezettségük teljesítésére az április 30-i határidő előtt, megőrizve az európai karbonpiac egységét.

Ezzel párhuzamosan folyt a Rendelet módosítása. A módosítás szerint a kibocsátás-kereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó létesítmények által a kibocsátásuk teljesítéséhez felhasznált CER és ERU egységek kezelésére csak kétféle opció létezik: vagy a megszüntetési számlára utalhatók, vagy a Résztes Fél számlán lehet tartani azokat. A központi forgalmi jegyzékkezelő a közösségi forgalmi jegyzékben 2010. április 19-én bevezette azt a technikai ellenőrzést, mely megakadályozza, hogy a CER/ERU egységeket a megszüntetési számlán kívüli bármilyen egyéb más számlatípusra átutalhassák.

A tervezet másik módosítása szerint a visszavonultatott CER/ERU egységeket az üzemeltetők nem

használhatják fel újra a teljesítéshez. A Rendelet módosításai - az Európai Bizottság tájékoztatása szerint - legkorábban 2010 augusztusában léphetnek hatályba.

A fentiekre tekintettel a hatályos Rendelet 59. cikkének végrehajtása érdekében szükséges, hogy a nemzeti forgalmi jegyzékkezelő:

- a 2008. évi hitelesített mennyiséggel megegyező számú egységet (27 268 543 darab egység, ebből 25 525 123 EUA és 1 743 420 AAU) az előírásoknak megfelelően utalja az adott időszakhoz tartozó megszüntetési számlára,
- továbbá, hogy a kibocsátás-kereskedelmi rendszer hatálya alá tartozó létesítmények által a 2008. évi teljesítéskor visszaadott, megmaradt CER egységeket tartsa a Résztes Fél számlán. Ennek indoka, hogy a fentiek értelmében Magyarországnak választási lehetősége van a Résztes Fél számlán tartás és a megszüntetési számlára utalás között, és - a 2012 végi jogszabályi helyzettől függően – lehetséges, hogy a jelenlegi kereskedési időszak lejártával a CER egységeket Magyarország átviheti a következő időszakra.

### **TÁJÉKOZTATÓ A 2010. ÉVI KVÓTA EGYSÉG VISSZADÁSRÓL**

Az Európai Bizottság 2010. március 19-i döntésével felfüggesztette az EUA-k, CER-k és ERU-k visszaadás lehetőségét és valamennyi tagállamban egységesen a 2010. április 19-től április 30-ig terjedő időszakot jelölte ki a visszaadásra. A hazai üzemeltetők az egységek visszaadásának végrehajtásával kapcsolatban több alkalommal kaptak tájékoztatást az OKTVF-től.

Az üzemeltetők a visszaadási kötelezettségük teljesítését már a felfüggesztés feloldásának legelső napján megkezdték. Közülük többen is éltek azzal a lehetőséggel, hogy a visszaadási kötelezettségük teljesítésekor az EUA egységek mellett CER és ERU egységeket is felhasználjanak.

2009. április 30-ig egy kivétellel minden létesítmény eleget tett visszaadási kötelezettségének

A teljes CO<sub>2</sub>-kibocsátás 2009. évben: 22 392 823 t CO<sub>2</sub>, a teljes visszaadás 2010. április 30-ig : 22 430 102 egység volt.

9 létesítmény a tényleges kibocsátásánál többet adott vissza. Ezek közül két cég téves tranzakciót hajtott végre, ezt írásban is jelezte a jegyzékkezelő felé és a tranzakció visszafordítását kérte. A tranzakció visszafordítása érdekében a központi jegyzékkezelőhöz fordult az OKTVF.

A 213/2006. (X.27.) Kormány rendelet 17.§ szerinti —kibocsátási jelentéssel kapcsolatos— bírságok kiszabása érdekében az eljárást a jegyzékkezelő megindította.

Látható, hogy nem okozott zavart a magyar létesítmények működésében sem az adathalász tevékenység, sem a CER egységek értékesítése.

### **MILLIÁRDOS ADÓCSALÁSOK A KVÓTAKERESKEDELEMBEN**

A jelentés készítésének időszakában vezető német sajtóorgánumok – Spiegel, Frankfurter Allgemeine Zeitung – adtak hírt arról, hogy a CO<sub>2</sub>-kibocsátási jogokkal folytatott csalárd kereskedéssel, adócsalók feltehetően legalább 180 millió eurós kárt okoztak a német államkincstárnak. A hazai lapokban megjelent, hogy az Europol információi szerint mintegy ötmilliárd euró értékben károsították meg az uniós övezetet a CO<sub>2</sub>-kvótakereskedelemmel visszaélő adócsalók.

Az elmúlt másfél évben 11 országban folyt ilyen illegális üzleti gyakorlat. Az ügyben jó ideje már folyamatosan tartottak házkutatásokat, május elején pedig letartóztatási hullám söpört végig Európán. Több tucatnyi személyt vettek őrizetbe. A csalók Angliában, Németországban, Spanyolországban, Hollandiában, Dániában, Portugáliában, Norvégiában, Belgiumban, Cipruson és a Cseh Köztársaságban követtek el visszaélést az üvegházgáz-kibocsátási kvóták kereskedelmében. Az illegális módszer a következőképp működött: a kvóta-vásárló az egyik EU-tagországból a másikba ÁFA-mentesen viszi át a kibocsátási egységeket, ahol eladja őket ÁFA-val növelt áron és ezzel jelentős profitra tesz szert. A kvóta-csalás összetettebb verzióját "kөрhinta csalásnak" hívták. Ebben az esetben nem adják el egyből egy országban a kibocsátási egységeket, hanem több cégen áramoltatják keresztül - e tranzakciók mindegyike ÁFA-köteles-, mire megejtik a végső tranzakciót.

Egy ilyen „körhintás csalás” miatt 230 házkutatást tartottak Németországban idén áprilisban. Még olyan patinás pénzintézet, mint a Deutsche Bank is belekeveredett az ügybe. A bank hét alkalmazottját gyanúsítják a német hatóságok. A német hatóságok három személyt tartóztattak le, egy ellen pedig elfogatóparancsot adtak ki.

#### **JAVASLATOK**

1. A kiotói egységek kereskedelmének biztonsága és az EU ETS rendszer integritása megkívánja, hogy mind a nemzeti, mind a központi listavezetők között azonnali információ cserére legyen lehetőség.
2. Biztosítani kell a jövőben, hogy a nemzeti listavezetők 24 órán belül betekinthessenek a visszaéléssel gyanúsított egyéni számlák forgalmába.
3. Biztosítani kell a nemzeti listavezetők számára, hogy megalapozott kérésükre a visszaéléssel gyanúsított egyéni számlák felfüggesztésre kerülhessenek.
4. Ki kell dolgozni a jogszabályi feltételeit annak, hogy Magyarországon hatósági engedélyköteles tevékenység legyen a kvótakereskedés.
5. Meg kell vizsgálni miképpen alkalmazhatóak a büntetőjog eszközei ha a Magyarországon elkövetett adathalászatból származó kiotói egységeket más tagország forgalmi jegyzékében akarják visszaadni, illetve ha külföldön elkövetett adathalászatból származó kiotói egységeket a magyar forgalmi jegyzékben akarják visszaszerezni.
6. Mielőbb rendelkezni kell arról, hogy a fordított adózás bevezetésre kerüljön a „körhintás csalások” visszaszorítása érdekében.
7. Javasoljuk, hogy amíg a fordított adózás szabályozása nem rendeződik az EU 27-ek szintjén vagy amíg az egyéni számlanyitás normatív szabályozása nem biztosítja az áfa-visszaélések megakadályozását hazánkban, addig kerüljön felfüggesztésre az egyéni számlanyitás lehetősége Magyarországon.

Budapest, 2010. május 12.